

Nr 207.

Av herr **Wiklund**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 70, med förslag till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken.*

Det av Kungl. Maj:t för riksdagen i proposition nr 70 framlagda förslaget till förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, innebär väsentliga skärpningar av de bestämmelser till inskränkande av skogsägarnas dispositionsrätt över barrskogen inom ifrågakvarande landsdelar, vilka innefattas i 1903 års motsvarande förordning (den s. k. dimensionslagen). De av Kungl. Maj:t föreslagna skärpningarna av förut gällande bestämmelser innebära enligt mitt förmenande ett ingripande i den enskildes fria förfoganderätt över skogsegendomen av den art, att därigenom äventyras det med dimensionslagstiftningen avsedda syftet, en förbättrad skogsvård.

Enligt den kungl. propositionen måste skogsägaren, därest han vill för annat ändamål än eget husbehov avverka undermåliga barrträd, begära utsynning av skogsingenjör. 1903 års dimensionslag har ju tolkats så, att skogsägaren ansetts hava rätt att utan vidare å husbehovssåg försåga undermåligt virke avsett att avyttras inom orten såväl för annans än ägarens husbehov som ock för allmänt ändamål. Härigenom har det varit möjligt för skogsägaren att utan särskilda utsyningskostnader kunna åstadkomma nödig utrensning av skadade träd ävensom av sådana, vilka inom den närmaste framtiden skulle bliva torra. Inskränktes nu emellertid den utsyningsfria avverkningen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, är det uppenbart, att svårigheter komma att resas för vinnande

av en god skogsvård, enär det icke kan löna sig att anlita skogsingenjör för utsyning och stämpling å träd av nyssnämnda beskaffenhet. Vad nu sagts äger tillämpning jämväl i fråga om den hittills bedrivna avverkningen av oväxtlig och sämre skog, som använts till ved för avyttring till den del av Ortsbefolkningen, som varit i avsaknad av egen skog. Även i fråga om träd av nu nämnd beskaffenhet blir en utsyning alltför kostsam för att avverkningen skall bli lönande. Ej heller får man underskatta den omgång och det besvär utsyningen medför för skogsägaren.

Norrländska skogsvårdskommittén har i sitt år 1912 avgivna betänkande framlagt förslag till en ny dimensionslag, som synes vederbörligen tillgodose den enskilde skogsägarens intresse av att utan onödig kostnad och omgång kunna avverka sådana träd, som ur skogsvårdsynpunkt ej böra bibehållas (kommittéförslaget §§ 1 och 3). Samtidigt tager emellertid detta förslag nödig hänsyn till de berättigade krav, som från det allmännas sida kunna framställas därom, att avverkningen icke får så bedrivas, att återväxten uppenbarligen äventyras (förslaget § 7). I anslutning till kommitténs förslag till bestämmelser rörande fastighetsägares rätt att utan särskilt tillstånd avverka träd för användning inom orten till eget eller annans oundgängliga husbehov eller till allmänt ändamål, har ock kommittén avfattat bestämmelserna rörande rätten till avverkning i och för uppodling av skogsmark (kommittéförslaget § 5 mom. 5).

Om alltså i allmänhet norrländska skogsvårdskommitténs förslag till dimensionslag är vida att föredraga framför det av Kungl. Maj:t framlagda, böra likväl i kommittéförslaget vidtagas vissa ändringar, för att detsamma skall kunna godtagas. Dessa ändringar hänföra sig därtill att vad kommittén föreslagit om inrättande av skogsvårdsstyrelser och upptagande av skogsvårdsavgifter i de båda nordligaste länen icke synes böra vinna bifall, av skäl som utvecklats i reservation till kommittéutlåtandet av herrar Kinberg och Welander samt undertecknad. Kungl. Maj:ts förevarande proposition har ej heller upptagit kommitténs förslag i nu förevarande hänseende.

Den nu gällande dimensionslagen, som onekligen varit till nytta och gagn och som i stort sett förmått hindra överdriven avverkning å ungskog, har tolererats jämförelsevis väl. Men därest så betydande skärpningar i dimensionslagstiftningen, som Kungl. Maj:t nu föreslagit, varda genomförda, är det att vänta, att ett allmänt missnöje kommer att göra sig gällande samt att ett energiskt arbete igångsättes för vinnande av befrielse från andra inskränkningar i förfoganderätten över

skogen än dem, som gälla för landet i allmänhet. Intresset för skogsvården har allt mer och mer börjat vinna insteg bland den skogsägande befolkningen i de landsdelar, varom här är fråga; och att vid sådant förhållande införa än ytterligare inskränkningar i rätten att disponera över skogen synes näppeligen vara av behovet påkallat.

I enlighet med vad sålunda anförts, synes en på norrländska skogsvårdskommitténs förslag till dimensionslag grundad förordning, med de modifikationer som ovan blivit antydda, böra antagas i stället för det av Kungl. Maj:t i ämnet framlagda förslaget. Jag får alltså hemställa,

att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts i propositionen nr 70 framlagda förslag, måtte för sin del antaga här vidfogade förslag till förordning angående tillsyn å samt vård av enskildas skogar inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken. (Bil. A.)

Stockholm den 7 april 1915.

Ad. Wiklund.

I motionens syfte instämma:

Carl Lindmark.

Joh. Rehn.

Förslag

till

Förordning angående tillsyn å samt vård av enskildas skogar inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken.

1 §.

I form av runt, bilat eller sågat virke må barrträd, som ej är torrt och som, efter vad här nedan i 2 § sägs, är att anse såsom undermåligt, icke till in- eller utländsk ort skeppas, ej heller till ort, belägen utom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken, å järnväg forslas, ej heller å fartyg lastas eller vid lastageplats uppläggas och ej heller till sågad vara eller för pappersmassefabrikation användas eller intagas vare sig inom såginrättning eller pappersmassefabrik, i till dylika anläggningar hörande rännor eller förvaringsbommar eller inom område, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning eller upplagsplats vid pappersmassefabrik, med mindre tillstånd i vederbörlig ordning erhållits till trädets avverkning till fritt förfogande.

2 §.

1 mom. Såsom undermåligt anses träd, som avverkat ej håller uti någon riktning, barken oberäknad, minst 21 centimeter i genomskärning, på ett avstånd av 4.75 meter från storändan.

2 mom. Virke av träds övre del må ej hänföras till undermåligt virke, när det tydligen visar sig eller ådagalägges, att det virke är taget av träd, som icke är undermåligt, eller av träd, som är med vederbörligt tillstånd avverkat.

3 mom. Sparre, vars ursprungliga tjocklek vid 4.75 meters längd ej kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid sagda längd från storändan, minst 57 centimeter, i fall sparren är sågad eller bilad till skarp kant, men eljest minst 60 centimeter, samt i förhållande därefter, om längden är mindre.

4 mom. Virke, sågat annorledes än till sparre, må såsom undermåligt anses, allenast därest lagligen kan styrkas, att varan tillkommit

av träd, som är undermåligt och till vars avverkande till fritt förfogande ej meddelats vederbörligt tillstånd.

3 §.

Utan hinder av vad ovan är stadgat vare jordägare eller åbo berättigad att utan särskilt tillstånd av fastighetens skog för användning inom orten till eget eller annans oundgängliga husbehov eller till allmänt ändamål låta försåga undermåligt virke å sådana såginrättningar, å vilka försågning för export ej äger rum (husbehovssågar).

Finnes ej sådan såg å fastigheten eller i dess närhet, vare dylik försågning tillåten jämväl å annan såginrättning (exportsåg), dock att för sådan händelse försågningen må avse allenast fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov samt äga rum under villkor, som i 4 § sägs.

4 §.

Den, som önskar, utan föregående utsyning, å exportsåg försåga undermåligt virke, skall före den 1 april det år, försågningen är avsedd att äga rum, hos skogsingenjören i orten skriftligen uppgiva den fastighet, därifrån virket härstammar, ungefärliga virkesmängden, den såginrättning, där virket skall försågas, samt det ägarens märke, som före sågningen skall vara virket åsatt.

Närmare föreskrifter med avseende å dylik försågning meddelas av Konungen.

5 §.

1 mom. Den, som för sin skogs ordentliga skötsel och vård anser erforderligt, att avverkning av undermåliga träd annorledes än för användning inom orten till eget eller annans oundgängliga husbehov eller till allmänt ändamål företages, har att därom skriftligen göra anmälan hos vederbörande skogsingenjör; och åligger det skogsingenjören eller den skogstjänsteman, som i hans ställe förordnas, att verkställa den undersökning av skogen, som av omständigheterna påkallas. Finnes därvid slik avverkning vara med grunderna för en god skogshushållning överensstämmande, må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd av förrättningsmannen givas till avverkning till fritt förfogande; dock att träden ej må avföras, innan de genom förrättningsmannens försorg blivit med kronomärke stämplade.

Har vid förrättning av nu omförd art förrättningsmannen ansett nödigt, att fröträd å skogen tills vidare överhållas, skall i instru-

mentet över förrättningen härom lämnas föreskrift, och skola dessa träd till antal och växtplatser angivas; och vare för sådan händelse sökande skyldig att, innan stämpling, varom i detta moment finnes stadgat, får ske, avlämna en av två vittnen bestyrkt förbindelse att uppfylla föreskriften om fröträds överhållande. Dessa fröträd skola genom förrättningsmannens försorg förses med särskilt märke och må sedermera icke utan särskilt tillstånd avverkas. Övergår fastigheten till annan, vare förre ägaren från sin förbindelse fri, där han vederbörligen styrker, att nye ägaren övertagit densamma.

2 mom. Varder förrättning, som i 1 mom. omförmäles, begärd före den 1 april, skall undersökningen och utstämplingen, så vitt ske kan, företagas och avslutas före den 1 oktober samma år. Uppstår under tiden efter den 1 april skada å skog genom storm, eld eller eljest och begäres i anledning härav före den 1 september sådan förrättning, skall densamma före nästföljande 1 december verkställas.

Anmälan för erhållande av dylik undersökning och utstämpling bör innehålla uppgift å det antal dagar, förrättningen kan antagas taga i anspråk.

Efter anmälningstidens utgång skall genom kungörelse i kyrka samt tillkännagivande i ortstidning meddelas den ordning, i vilken förrättningarna skola verkställas, samt dagarna, då de beräknas komma att äga rum.

3 mom. Innan förrättningsmannen från stället avreser, skall han mot bevis, men utan lösen, tillställa sökanden eller hans ombud skriftligt syneinstrument, i vilket kostnaden för förrättningen skall utsättas.

4 mom. Angående rätt att utan hinder av inskränkningarna i denna förordning fritt förfoga över undermåligt virke, som till följd av föreläggande vid laga skifte varder avverkat, skall i tillämpliga delar gälla vad här ovan är stadgat.

5 mom. Vill jordägare för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla skog med rätt till fritt förfogande över virket, göre härom anmälan hos vederbörande skogsingenjör, vilken det åligger att, så snart sådant i sammanhang med annan tjänsteförrättning i orten lämpligen kan ske, verkställa besiktning å den uppgivna odlingsmarken till utrönande av dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till Konungens befallningshavande insända besiktningssinstrumentet med uppgift å den tid, som anses för odlingsens fullbordande erforderlig, jämte det yttrande i övrigt, vartill besiktningen kan föranleda. Önskar ägaren att utan avbidande av utsyningsförrättning vinna handläggning av ärendet, äge han på egen bekostnad antingen för besikt-

ning av marken påkalla skyndsam åtgärd av vederbörande skogsingenjör eller kronobetjänt, varefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ovan stadgas, eller ock låta odlingsmarken besiktigas av lantmätare, lantbruksingenjör eller jordbrukskonsulent eller ock av två andra trovärdiga män samt insända det över besiktningen avgivna intyg jämte ansökning i ärendet till endera av nämnda tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökningen till Konungens befallningshavandes prövning.

Finner Konungens befallningshavande det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet att böra komma till utförande samt att avverkning av undermåligt virke till fritt förfogande bör medgivas, meddele befallningshavanden därtill tillstånd med utsättande av viss tid, inom vilken vid vite, som befallningshavanden äger bestämma, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse om befallningshavandens beslut i ärendet meddelas skogsingenjören för jordägarens förstärkning. På jordägarens begäran skola sedermera träden genom vederbörande skogsingenjörers försorg stämplas med kronomärke.

6 §.

För utsynning och stämpling, varom i 5 § sägs, skall sökanden, jämte det han vare pliktig bekosta nödig hantlangning, till statsverket gälda gottgörelse enligt grunder, som av Konungen bestämmas.

7 §.

Å skogsmark, därå denna lag äger tillämpning, må avverkning av undermåliga barrträd, som icke blivit enligt 5 § utsynade eller stämplade, ej så bedrivas, att skogens återväxt uppenbarligen äventyras eller fastigheten kommer att sakna nödigt virke för eget husbehov. Har sådan avverkning ägt rum, vare den, som låtit densamma komma sig till last, pliktig att vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande finnas erforderliga, eller tåla den inskränkning i förfoganderätten över skogen, som av omständigheterna påkallas. Är av ägare avverkningsrätt upplåten till annan, och har denne gjort sig skyldig till förfarande av omförmäld art, vare jämväl ägaren härför ansvarig, där ej avverkningsrätten upplåtits genom avtal, som gällde vid tiden för denna lags trädande i kraft; äge dock av den skyldige söka åter vad han sålunda fått vidkännas.

8 §.

Där på grund av inkommen anmälan eller eljest Konungens befallningshavande finner skäl原因 anledning antaga, att avverkning bedrives

i strid mot bestämmelserna i 7 §, äger Konungens befallningshavande förordna en statens skogsingenjör att med biträde av två ojäviga gode män, vilka av förrättningsmannen utses bland dem, som äro valda till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmåteriförrättning i orten, å stället undersöka förhållandet och däröver avgiva redogörelse med förslag till de åtgärder, som för markens återställande i skogbärande skick må finnas nödiga, eller till den inskränkning i förfoganderätten över skogen, som med hänsyn till fastighetens framtida behov av husbehovsvirke anses vara av omständigheterna påkallad. Stanna synemännen i olika meningar, skola de särskilda meningarna meddelas.

Kunna synemännen efter övervägande av vad vid undersökningen framgått träffa överenskommelse med den eller dem, som jämlikt 7 § äro ansvariga för återväxtens tryggande, om de åtgärder, som böra vidtagas för markens återställande i skogbärande skick, bör denna skriftligen upprättas och jämte övriga handlingar i ärendet av skogsingenjören insändas till skogsinspektören, som tillika med eget yttrande överlämnar desamma till Konungens befallningshavandes prövning.

9 §.

Har överenskommelse, varom i nästföregående paragraf förmäles, icke kunnat träffas eller godkännas, eller hava, efter det överenskommelse träffats och godkänts, de däri avtalade åtgärderna blivit eftersatta, äge Konungens befallningshavande förordna om talans anhängiggörande och utförande vid domstol mot vederbörande. Konungens befallningshavande må ock äga att meddela förbud, som i 10 § sägs, där den jämlikt 8 § verkställda undersökning giver vid handen, att avverkning bedrivits i strid mot bestämmelserna i 7 §, och skäl till sådant förbud i övrigt förekomma.

10 §.

Har jämlikt 9 § talan blivit till domstol instämnd, äger domstolen föreskriva de åtgärder, vilka för återväxtens betryggande å den avverkade skogsmarken böra vidtagas, samt förelägga viss tid, inom vilken samma åtgärder skola vara fullgjorda, vid äventyr, att de eljest varda på den försumligen bekostnad verkställda, och må domstolen därjämte, jämväl innan målet slutligen prövas, i den mån sådant finnes vara av nöden samt kunna ske utan förnärmande av annans rätt, meddela förbud, intill dess de föreskrivna åtgärderna blivit verkställda, mot avverkning å så stor del av det ägaren tillhöriga skogsområde, som skäligen prövas.

Över rättens slutliga utslag föres klagan genom besvär. Angående klagan över förbud, som under rättegången meddelas, gälla vad i 16 kap. 10 § rättegångsbalken stadgas. Avverkningsförbud går genast i verkställighet.

11 §.

Om förbud, varom i 9 och 10 §§ stadgas, gälla i tillämpliga delar vad i utsökningslagen om skingringsförbud sägs, dock att pant eller borgen för skada, som genom åtgärden kan tillskyndas vederparten, icke erfordras.

12 §.

1 mom. Virke, varmed förfarits i strid mot bestämmelserna i 1 §, vare att anse såsom förbrutet samt underkastat beslag; undgår dylikt virke beslag, vare den, som gjort sig till förfarandet skyldig, pliktig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

2 mom. Har i strid mot föreskrift i 1 § virke till sågad vara eller för pappersmassefabrikation använts eller intagits vare sig inom såginrättning eller pappersmassefabrik, i till dylika anläggningar hörande rännor eller förvaringsbommar eller inom områden, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning eller upplagsplats vid pappersmassefabrik, vare såginrättningens eller pappersmassefabrikens ägare förfallen till böter från och med tio till och med två hundra kronor.

3 mom. Sker avverkning i strid mot meddelat förbud eller varder fröträd, rörande vars överhållande avtal blivit på sätt i 5 § 1 mom. sägs träffat, i strid mot samma avtal avverkat, vare straffet böter från och med tjugufem till och med fem hundra kronor; och skall virket tagas i beslag samt dömas förbrutet.

Undgår sådant virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

4 mom. Nyttjar den, som jämlikt 3 § låtit å exportsåg utan föregången stämpling försåga undermåligt virke, detsamma för annat ändamål än fastighetens eget eller med densamma i sambruk varande fastighets husbehov, vare han förfallen till böter från och med tio till och med ett hundra kronor.

5 mom. Har efter avverkning meddelat avverkningsförbud blivit genom utslag, som vunnit laga kraft, upphävt, förty att förbud icke bort meddelas, må icke virket dömas förbrutet eller ersättning därför utdömas.

6 mom. Innefattar avverkning förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat icke vinna tillämpning; dock skall delägare i samfälld skog, som vid överträdande av avverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad på honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty förut är sagt.

13 §.

1 mom. Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkommer allmän åklagare, skogsingenjörer och tillsyningsmän, var inom sitt tjänstgöringsområde, ävensom inom hamn och lastageplats tullstatens tjänstemän och betjänte samt, då virket är lastat på järnvägsvagn för transport till ort, där denna lag icke gäller, stationsföreståndare och banmästare, men rättighet att utföra åtal i sådana mål äge endast allmän åklagare och skogsingenjör; och skall förty annan, som gjort beslag, därom, så snart ske kan, göra anmälan hos allmän åklagare eller skogsingenjör.

2 mom. Sedan beslag ägt rum, skall, vid äventyr att beslaget eljest förfaller, inom sextio dagar frågan om beslagets giltighet underställas prövning av domstolen i den ort, där beslaget skett, genom instämmande av virkesägaren eller, där denne ej är för åklagaren känd eller icke kunnat med stämning anträffas, genom anmälan hos domstolen eller domaren, för vilken senare händelse av domstolen eller domaren ofördröjligen skall om beslaget utfärdas kungörelse, innefattande föreläggande för virkesägaren att inställa sig inför domstolen å den allmänna rättegångsdag, som infaller näst efter en månad från kungörelsens dag, ävensom meddelande, att rätten då vill, utan hinder av virkesägarrens utevaro, till prövning upptaga frågan om beslagets giltighet och huru med virket bör vidare förhållas. Denna kungörelse skall genom åklagarens försorg befordras till uppläsande uti kyrkan i den församling, där beslaget skett, samt införas uti en av ortens tidningar.

3 mom. Försäljning av beslagtaget virke må ej ske, innan frågan om beslagets giltighet slutligen prövats, där ej virkesägaren begär, att försäljningen det oaktat skall äga rum, eller överexekutor, på anmälan av åklagaren med hänsyn till att fara för virkets förstörelse är för handen eller till att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, därom förordnar.

Närmare bestämmelser om sättet för försäljning av beslagtaget virke meddelas av Konungen.

4 mom. Försäljes beslagtaget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas hos Konungens befallningshavande i länet; och vare om insättning av sådana medel i bankinrättning lag, som i 138 § utsökningslagen sägs.

14 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla länets skogsvårdskassa. Genom försäljning av beslagtaget virke uppkommen behållning ävensom, där virket undgått beslag, ersättning jämlikt 12 § 1 och 3 mom. fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller skogsvårdskassan samt två tredjedelar åklagaren, dock att, därest annan behörig person verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften.

15 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

16 §.

Å sådan försumpad skogsmark, där skogens återväxt uppenbarligen omöjliggöres av markens beskaffenhet och betäckning, äge vad ovan i 7—11 §§ sägs icke tillämpning.

17 §.

Är sökande missnöjd med förrättningsmans utlåtande enligt 5 §, må han däröver föra klagan hos vederbörande skogsinspektör sist innan klockan tolv å trettionde dagen efter det sökanden eller hans ombud erhållit del av samma utlåtande.

Ändring i skogsinspektörens beslut må sökas genom underdåniga besvär, som skola vara inkomna till jordbruksdepartementet innan klockan tolv å trettionde dagen, efter det klaganden fått del av samma beslut.

18 §.

Denna lag äger icke tillämpning å hemman och nybyggen, vilka i fråga om dispositionsrätten till skogen äro underkastade inskränkningar jämlikt kungl. förordningen den 29 juni 1866.